

PORTRETT: Agder-geologen Daniel A. Danielsen

Av Dag Giverholt

17. september 1979 var det 100 år siden skolemannen og geologen Daniel Andreas Danielsen (1879 - 1957) ble født i Dypvåg. Danielsen var i årene 1923 - 49 rektor ved Hornes landsgymnas. Danielsen utførte betydelige kvartærgeologiske undersøkelser på Sørlandet, bl.a. arbeidene »Bidrag til Sørlandets kvartærbiologi» (1910) og »Kvartærgeologiske streiftog på Sørlandet» (1912).

Danielsen var fra Akserøy i Dypvåg og sønn av skipsreder Mads Danielsen og Anne Martine Petersdotter. Han ble student i 1897, cand. real. 1902, lektor ved Kristiansands katedralskole 1903 - 23 og senere rektor ved Hornes landsgymnas. Danielsen omfattet sin skolegjerning med varme og nidkjær interesse. Hans hu stod også til vitenskapelig arbeid og han fant også tid og anledning til, dels med stipendier fra Universitetet og støtte fra Norges geologiske Undersøkelse, å foreta omfattende kvartærgeologiske undersøkelser i kyststroket av Agder-fylkene. Et område som tidligere var lite utforsket på dette felt. Danielsen begynte med studiet av de marine skjellbanker omkring Kristiansand og Askerøya hvis resultatet ble offentliggjort i »Nytt Magazin for Naturvitenskap» 1905-06. Om hans fortsatte arbeid fremholder Jakob Schetelig: »Danielsen brakte det viktige funn av ishavskjell (*Portlandia artica*) ved Kristiansand, sammen med blåskjellet (*Mytilus edulis*) og planterester som forekom i marleiker på sekundært leiested ved Otra. Herved har Danielsen gitt et betydningsfullt bidrag til Sørlandets kvartærgeologiske historie. I dette arbeid har han også påvist en postglacial senkning av landet ved Kristiansand på 20 - 25 meter». (Glacialgeologiske undersøkelser omkring Kristiansand» (1909). I de følgende år utstrakte Danielsen sine undersøkelser av morener, marine terasser og

Daniel A. Danielsen

strandlinjer østover til Risør og vestover til Lista og Jæren. Derved oppnådde han tilknytning til de tidligere av andre undersøkte områder som Oslofjorden og Jæren. I sitt arbeid »Kvartærgeologiske streiftog på Sørlandet» har Danielsen gjennom en oversikt over resultatene av sine iakttagelser søkt å gi et samlet bilde av Sørlandets kvartærhistorie fra den senglaciale tid til nutiden.

Han offentliggjorde dessuten »De gamle havmerker i Brufjellet ved Aaensire» (1917) hvor han ga en tolking og beskrivelse av rekke merkelige jettegryter og huller, skrev også atskillige poulærvitenskaplige artikler i forskjellige aviser og tidskrifter særlig »Syn og Segn». I »Bidrag til Agders Historie» leverte Danielsen en utredning om »Namn og Namneskikk i ei Austagderbygd frå 1700 til 1850».

Rektor Danielsen døde i 1957, 78 år

gammel. Han var gift siden 1904 med Olga Teresia Sunde, en lærerdatter fra Drammen.

TILFØYELSE av Elisabeth Gjertsen

Daniel A. Danielsen hadde en ufattelig stor observasjonsevne, og hans vitenskapelige verker bærer preg av selvstendig tenkning. Danielsens bøker blir den dag i dag henvist til av geologer og naturvitenskapelige interesserte mennesker.

Det var ikke bare geologi, men også botanikk som opptok ham. Sammen med sin sønn Andreas Danielsen, nå Førstekonservator ved Botanisk avdeling, Tøyen, skjenket de Kristiansand museum i 1973/1974, – 3500 ark til herbariumet som ble komplettert Agder-herbariumet fra herbariet til Daniel A. Danielsen.

Tenk på den tids fremkomstmidler. Før 1900-tallet, på hans allsidige og spennende iakttagelser og på hans energi. Den gang

var de ikke så mange geologiinteresserte som vi er nå. Vi amatører og geologer bøyer oss i ærbødighet for Agder-geologen Daniel A. Danielsens banebrytende arbeid.

Vær forsiktig, Freddy – husk at jeg har på meg den nye hatten!